

47. GODIŠNJI SASTANAK NACIONALNIH, SARADNIČKIH I REGIONALNIH CIS CENTARA

Ženeva, Švajcarska, 22. i 23. oktobar 2009. godine

1. Uvod

47. godišnji sastanak nacionalnih, saradničkih i regionalnih CIS centara održan je u sjedištu ILO-a, u četvrtak i petak, 22. i 23. oktobra 2009. godine. Na ovom sastanku je proslavljeno 50 godina postojanja CIS-a, a sastanku su prisustvovali predstavnici 31 nacionalnog, 8 saradničkih i 2 regionalna centra. Sastanku su takođe prisustvovali posmatrači iz tri organizacije, nekoliko kolega iz ILO-a koji ne rade pri CIS-u, kao i bivši direktor CIS-a. Spisak učesnika se nalazi u Prilogu I.

2. Uvodne napomene

G. Gabor Sandi (CIS koordinator) poželio je dobrodošlicu učesnicima i predstavio **g. Asana Diopa** (izvršnog direktora Sektora socijalne zaštite i predstavnika generalnog direktora Međunarodne organizacije rada (ILO)).

Prilikom zvaničnog otvaranja sastanka, **g. Asan Diop** je rekao da mu je zadovoljstvo što po osmi put otvara sastranak CIS centara, a pogotovo u ovoj jubilarnoj godini. Podsjetio je učesnike da se u svijetu još uvijek dešava veliki broj nesreća na radu i profesionalnih bolesti i poželio CIS-u sreću u nastojanjima da se ovaj broj smanji. Naglasio je potrebe koje ima neformalni sektor koji je od posebnog značaja u zemljama u razvoju.

G. Asan Diop je odao počast osnivaču CIS-a, **g. Marselu Roberu**, koji je umro 2007. godine. Čestitao je CIS-u što su uspjeli nastaviti sa inovativnim pristupom pri obradi informacija koji je započeo **g. Marsel Rober**.

G. Asan diop je ukazao na neke nove trendove u aktivnostima CIS-a, pogotovo obnovljeni rad na ILO Enciklopediji zaštite na radu i na Tabelama profesionalnih opasnosti, uz saradnju sa italijanskim i izraelskim nacionalnim centrima.

G. Asan Diop se zahvalio **dr Samiri Al-Tuvaizri** za njenu ulogu u organizovanju prvog zajedničkog Sastanka CIS centara i saradničkih centara Svjetske zdravstvene organizacije (SZO). U njenim napomenama zahvalila se učesnicima na njihovom prisustvu i ohrabrila ih da ojačaju i uvećaju mrežu.

Cijeli tekst govora **g. Asana Diopa** se nalazi u Prilogu II.

Dr Samira Al-Tuvaizri, direktorka SafeWork-a, sljedeća se obratila učesnicima. Rekla je da joj je ovo treći put da učestvuje u CIS sastanku i da joj je posebno drago da opet vidi toliki broj učesnika i da ih smatra prijateljima. Takođe je poželila dobrodošlicu brojnim učesnicima koji su na CIS sastanku po prvi put.

Dr Samira Al-Tuvaizri unaprijed se radovala grupnim diskusijama koje su na rasporedu bile drugi dan Sastanka, a koje je ona imala čast da vodi.

Cijeli tekst govora **dr Samire Al-Tuvaizri** pod nazivom „ILO-va mreža centara za razmjenu informacija o bezbjednosti i zdravlju: Uloge, načini rada i glavne inicijative“ se nalazi u Prilogu III.

3. Izbor predsjedavajućeg

G. Gabor Sandi zatražio je nominacije za predsjedavajućeg Sastanka.

Gđa Barbara Ščepanovska (Poljska), uz podršku **gđe Eli Gos** (Holandija) je nominovala **gđu Irju Lamanen** (Finska) za predsjedavajuću Sastanka. Pošto nije bilo drugih prijedloga, **gđa Irja Lamanen** je izabarana uz odobrenje svih učesnika.

4. Usvajanje Dnevnog reda

Dnevni red Sastanka je usvojen u predloženoj formi.

5. Usvajanje Izvještaja sa 46. sastanka CIS centara (2008.)

Izvještaj sa CIS sastanka 2008. godine je usvojen bez izmjena.

6. Prezentacija g. Gabora Sandija o CIS-u

G. Gabor Sandi počeo je svoju prezentaciju osvrćući se na nedavno objavljenu monografiju: CIS – 50 godina istorije

(http://www.ilo.org/public/english/protection/safework/cis/about/mtg2009/cis_history.pdf), koja je dostavljena svim učesnicima Sastanka. Ova knjiga govori o većini dostignuća CIS mreže od njenog osnivanja 1959. godine i gospodin Sandi je smatrao da nema razloga da se sadržaj pregleda detaljno.

Iskoristio je priliku da govori o budućnosti, a posebno o održivosti trenutnih CIS-ovih aktivnosti i onih planiranih za budućnost. Uz izlaganje je prikazana i PowerPoint prezentacija pod nazivom: 50 godina CIS-a: Šta smo uradili, šta radimo i šta bismo htjeli uraditi u budućnosti. (Svi slajdovi se nalaze u Prilogu IV).

Prezentacija je počela sa pregledom trenutnih aktivnosti CIS-a, uključujući rad na bazi podataka i ostaloj dokumentaciji sa jedne strane i aktivnosti vezane za povezivanje centara i održavanje konferencija sa druge strane.

Govoreći o radu na dokumentaciji, **g. Gabor Sandi** je onda upitao koliko učesnika uopšte i koristi CISDOC, online Enciklopediju i ostale CIS-ove proizvode. Nekoliko učesnika je podiglo ruke za svaki od proizvoda, što je pokazalo da članovi CIS stvarno i koriste neke od njih.

Da bi ilustrovao način na koji CIS može doprinjeti širenju informacija o zaštiti na radu, **g. Gabor Sandi** odabrao je temu „Nanotehnologija“. Za očekivati je da u tradicionalnim izvorima informacija iz oblasti zaštite na radu ima malo informacija o ovoj relativno novoj oblasti, i da je informacije potrebno tražiti iz izvora koji se bave srodnim oblastima, kao što je javno zdravstvo i zaštita životne sredine.

G Gabor Sandi je onda pokazao stvarne rezultate pretrage o opasnosti nanotehnologije iz različitih izvora:

- ILO Enciklopedija nije dala nikakve rezultate
- PubMed Central (digitalna arhiva medicinskih žurnala Nacionalnog instituta za zdravlje SAD) je ukupno dala 764 rezultata, ali samo 5% su bili relevantni za zaštitu na radu. PubMed Central daje informacije samo na engleskom jeziku.

- Google naravno daje mnogo veći broj rezultata, 655.000, iz izvora na engleskom jeziku kada se pretražuju pojmovi „nanotehnologija bezbjednost zdravlje“. Ipak, ovi rezultati su po privrodi izvora ograničeni na materijale koji se mogu naći na internetu i mali broj ih je iz ozbiljnih žurnala ili monografija, jer su ovo dokumenti zaštićeni autorskim pravima i koje Google ne može pronaći čak i kada se dokumenti nalaze na internetu. Sa pozitivne strane, Google daje i rezultate o materijalima koji nisu na engleskom jeziku ukoliko se pojmovi za pretragu upišu na odgovarajućem jeziku.
- Wikipedia (internet enciklopedija) takođe nudi informacije o ovoj temi pod naslovom „Zdravstvene posljedice nanotehnologije“. U ovom slučaju problemi su nenaučna priroda teksta, potencionalna nepouzdanost i mali broj linkova i citiranih referenci.
- Mnogi CIS nacionalni centri su na svoje internet stranice stavili sadržaje o ovoj temi, i to često veoma kvalitetne. Problem je u tome što su informacije parcijalne i ograničene na materijale od nacionalnog interesa.
- I na kraju, CISDOC je imao samo 37 rezultata. Svi ovi rezultati su relevantni i iz relativno pouzdanih izvora, pošto CISDOC ne bira dokumente koji ne ispunjavaju kriterijume. Većina materijala je iz žurnala, monografija ili internet stranica. Uz to, CIS pokriva mnoge jezike, i u stvari polovina materijala koja se dobije pretragom je na ostalim jezicima, a ne na engleskom. (CIS-ova bibliografija zasnovana na ovoj pretrazi je u Prilogu V).

Zaključak koji se može izvesti iz ovog poređenja pretraga je da je CISDOC i dalje među najboljima, ako ne i najbolji izvor na svijetu za pouzdane naučne i tehničke informacije o zaštiti na radu. Drugi izvori nisu dovoljno fokusirani, neorganizovani su i nepouzđani, zbog čega je jako teško izdvojiti korisne informacije iz rezultata pretrage.

Nakon pregleda CIS-ove glavne baze podataka, **g. Gabor Sandi** je iznio pregled CIS-ovih trenutnih informacionih proizvoda kao i CIS-ovih ostalih aktivnosti, uglavnom u oblasti organizovanja međunarodnih sastanaka institucija koje se bave zaštitom na radu.

Za budućnost **g. Gabor Sandi** je predvidio nastavak rada na većini CIS-ovih proizvoda i aktivnosti. Pored relativno manjih izmjena u bazama podataka, predvidio je dvije veće promjene:

1. Integracija CIS baze podataka i ostalih dokumenata na internetu u strukturu ILO Enciklopedije.

2. Regionalizacija u strukturi centara CIS mreže.

7. Prezentacija gđe Anik Viro o mreži CIS centara – njenoj istoriji i dostignućima u prethodnoj godini

Prezentacija **gđe Anik Viro** se nalazi u Prilogu VI.

Druga prezentacija **gđe Anik Viro** o trenutnim promocijama koje rade CIS (povodom 50. godišnjice) i SafeWork je izostavljena zbog nedostatka vremena. Prezentacija se nalazi u Prilogu VII.

8. Prezentacija g. Andraša Žiša o novostima vezanim za bazu podataka i internet

Prezentacija **g. Žiša** se nalazi u Prilogu 8.

Gđa Šila Pentri (Velika Britanija) je primjetila da **g. Andraš Žiš** nije pomenuo Vijesti CIS centara, i postavila je pitanje koliko centara dostavljaju svoje vijesti. Dodala je da se raduje novoj internet stranici i da je sistem dobro organizovan i izgrađen.

Odgovarajući na ovo pitanje, **g. Andraš Žiš** je rekao da činjenica da mali broj centara daje svoj doprinos CIS Vijestima je pouka za budućnost i da se vijesti na novom sistemu trebaju postaviti na drugi način tako da više centara da svoj doprinos.

G. Frank Mučiri (expert za zaštitu na radu iz ILO-ve kancelarije u Adis Abebi) skrenuo je pažnju prisutnih na sliku u holu koja je okrenuta prema publici. Slika prikazuje farmere koji koriste rudimentarne alatke i koja je dobar primjer kakva se tehnologija koristi u zemljama u razvoju. Izazov za eksperte iz zaštite na radu je kako prilagoditi metodologije rada tehnologiji koja se koristi. Ovo je naročito izraženo u Africi, gdje postoje i dodatna ograničenja. **G. Frank Mučiri** je ponovio da je važno uzeti u obzir potrebe zemalja u razvoju.

Dr Samira Al-Tuvaižri rekla je da ILO pokušava da izađe u susret potrebama svojih članica i da dostavlja svoje proizvode i u digitalnom i u papirnom formatu, i da će nastaviti da ih dostavlja i u budućnosti.

9. Prezentacija zaposlenih u SafeWork o aktivnostima programa

Dr Juka Udžita dao je pregled trenutnih aktivnosti SafeWork-a, sa posebnim naglaskom na implementaciju ILO-vih konvencija i preporuka (vidi Prilog 9).

U nastavku **dr Begonja Kasanueva** je održao prezentaciju o Svjetskom danu bezbjednosti i zdravlja na radu, osvrćući se na istorijat ovog dana i trenutne planove za proslavu 2010. godine (vidi Prilog 10).

10. Rasprava o održanim prezentacijama

Gđa Šila Pentri podstakla učesnike da u sve planove rada uvrste i publicitet. Takođe je naglasila da istu poruku treba ponoviti mnogo puta ako želimo da se poruka razumije i prihvati. Dodala je da centri sa nestrpljenjem očekuju CIS-ove publikacije povodom 50. godišnjice.

Dr Samira Al-Tuvaižri je odgovorila da je tema izabrana u saradnji sa stručnjacima sa terena: govorila je o temi i vezanim sadržajima, kao što je izmjena načina rada zbog krize; pojasnila je da je ovo veoma kompleksna struktura; dodala je da u 2010. godini neće biti brošure, već samo izvještaj koji će biti završen početkom godine, i da na njemu radi konsultant. Poster će biti izrađen na nekoliko jezika i moći će se preuzeti sa interneta. Ostali proizvodi će biti dostupni od januara.

Govoreći o konvencijama iz oblasti zaštite na radu, rekla je da je jedna od prednosti Konvencije 187 da daje zemljama članicama slobodu da izgrade sisteme za upravljanje zaštiom na radu. Na osnovu četiri glavna stuba konvencije, zemlje članice imaju slobodu da je primjene na način koji im najbolje odgovara. Konvencija je laka za korištenje i pokazuje kako izgraditi sistem za upravljanje zaštitom na radu.

Dr Juka Udžita je postavio pitanje o proizvodima za Svjetski dan bezbjednosti i zdravlja i predložio da se izmjeni format, koji je sada u PDF-u. Pitao je da li je moguće da osobe izvan ILO-a modifikuju te proizvode.

Dr Begonja Kasanueva rekao je, uz napomenu da nije stručnjak za autorska prava, da proizvodi mogu biti prevedeni, ali ne i modificovani.

Dr Samira Al-Tuvaižri dodala je da je cilj SafeWork-a da proizvodi budu dostupni u cijelom svijetu. Sam izvještaj je zaštićen autorskim pravima, ali ko želi da ga prilagodi to može i učiniti, ali uz naznaku da to nije proizvod ILO-a.

Bilo je rasprave o datumu proslave, 28. aprilu. Zašto je usvojen ovaj datum? Da li se drugi datumi mogu koristiti u istu svrhu? Zaključeno je da se, naravno, i drugi datumi mogu koristiti i da će ILO podržati događaje vezane za zaštitu na radu tokom cijele godine. Ipak, sa strane publiciteta bila je dobra ideja da se identifikuje jedan određeni datum za ovu kampanju, a 28. april je usvojen jer su ga sindikati već koristili za obilježavanje povreda na radnom mjestu.

G. Izrael Šrajbman (Izrael), **g. Pius V. Makonge** (Kenija), **g. Tanga Ernest Lourogo** (Burkina Faso) i **g. Abdeldžalil El Kolti** (Maroko) su opisali kako proslavljaju ovaj dan u svojim zemljama. Datumi obilježavanja nisu uvijek isti. Postavljeno i pitanje oko jezika koji se koristi za publicitet, jer neki ljudi ne govore zvanične jezike ILO-a.

Dr Samira Al-Tuvaižri je rekla da će SafeWork razmotriti sve ove korisne komentare. Dodala je da SafeWork smatra da je njegova osnovna uloga da ljudima skrene pažnju na zaštitu na radu i ostala prava radnika. U suštini nije bitno koji se datum koristi, već je bitno kontinuirano slati poruku o značaju zaštite na radu. Postakla je CIS centre da se manje koncentrišu na detalje, već da budu kreativni u načinu na koji se poruka o zaštiti na radu prenosi u javnost.

11. Prezentacija, g. Tomas Neter „Kako podići svijest o servisima za dostavljanje informacija o zaštiti na radu“

G. Tomas Neter radi u Sekciji za medijske programe (DCOMM/MEDIA) ILO-vog Odjeljenja za komunikacije i informisanje, u koju su uključeni strateški ILO-vi elementi kao što je ILO biblioteka, sekcija za publikacije i jedinica za izradu internet stranice.

Rekao je da je u prošlosti njegova jedinica uvijek efektivno radila sa SafeWork-om i bilo im je zadovoljstvo raditi sa CIS-om na proslavi 50. godišnjice.

Kao novinar i kao bivši radnik u čeličani svjestan je važnosti zaštite na radu.

Naglasio je važnost dobre komunikacije za vlade kao i organizacije radnika i poslodavaca, jer je bez njih jako teško prenijeti poruku. Važni su dobra komunikacija, prilagođena potrebama pojedinih zemalja, podizanje svijesti, javna podrška i pružanje potrebne pomoći. Istakao je i značaj razmjene znanja sa ILO-m, što je naglašeno i na najvišim nivoima organizacije.

Rekao je da cijeni što zemlje članice proslavljaju Svjetski dan, bilo kao državni praznik ili kao dio svjetskog obilježavanja i nada se da će se uloga Svjetskog dana proširiti i u budućnosti. Predložio je da se Svjetski dan koristi kao platforma za podizanje svijesti i za stvaranje osjećaja solidarnosti. Povukao je paralelu sa Danom borbe protiv rada djece, čiji učesnici osjećaju da pripadaju jednom globalnom pokretu.

Takođe je rekao da je Svjetski kongres u Istanbulu još jedna sjajna prilika da se javno naglasi važnost zaštite na radu.

Preporučio je da se konsultuju različiti vodiči koje je izdalo DCOMM da bi se poboljšala komunikacija, uključujući i odnose sa medijima i na koji način napisati pismo uredniku.

Nakon toga je učesnicima pokazao kratak video koji je DCOMM izradio i u kojem se objašnjavaju aktivnosti DCOMM-a.

Nakon toga je učesnicima data mogućnost da postavljaju pitanja.

G. Izrael Šrajbman je pitao za savjet šta uraditi nakon nesreće na radnom mjestu, pošto ti događaji ne izazivaju previše interesa.

G. Tomas Neter odgovorio je da je to dobro pitanje. U sučaju velike industrijske nesreće mediji bi posvetili puno prostora, ali ovo nije slučaj sa manjim nesrećama. Rekao je da obično pomaže kada imate dobar lični kontakt sa novinarima.

G. Renan Alfonso Rohas Gutierrez (Kolumbija) se složio da su mediji više zainteresovani za spektakularne događaje nego za informacije o svakodnevnom radu

institucija koje se bave zaštitom na radu. Rekao je da njegova institucija u Kolumbiji radi sve što je u njenoj moći da se stvori kultura prevencije i da su bili u mogućnosti da koriste medije u postizanju ovog cilja.

G. Barbara Ščepanovska (Poljska) naglasila je koliko su dobre internet stranice korisne za širenje i razmjenu informacija sa ostalim zemljama.

G. Tomas Neter se složio da je internet mnogo toga izmijenio u svijetu u proteklih 20 godina. Prisjetio se kako je prije postojanja interneta bilo teško izdati saopštenje za medije; na primjer, bilo je potrebno odštampati 10.000 kopija za jednostavnu vijest. Danas se saopštenja ne šalju poštom, već se većini kontakata email-om šalju linkovi na online verzije vijesti, a štampani primjerci se šalju samo onima koji nemaju pristup internetu.

U ILO-vom slučaju takvi linkovi se šalju i na 34 jezika, uz dodatne linkove na video i audio fajlove i fotografije. Takođe je postojala i usluga za dostavu informacija o određenim temama (npr. kakav je bio ILO-v odgovor na određeni problem) i 15.000 preplatnika je koristilo ovu uslugu.

Takođe je rekao da ILO aktivno pokušava da nađe način kako da skrene pažnju na ILO-ve usluge i internet stranice tako što poboljšava mogućnosti postojećih pretraživača kao što je Google.

Gđa Šila Pentri skrenula je pažnju na informacije koje se dostavljaju kroz CIS-ovu novinsku brošuru. Takođe je predložila da CIS utvrdi spisak medija koji bi pomogao da se uspostave bolji kontakti sa elektronskim medijima koji imaju veliki uticaj na javno mišljenje i izvještavanje iz cijelog svijeta.

Gđa Šila Pentri je preporučila da pored Dana bezbjednosti sprovedu i druge specijalizovane kampanje na regionalnom nivou za određene sektore od lokalne važnosti.

12. Presentacije pojedinih centara (simbol * označava presentacije koje se nalaze na CIS-ovoj internet stranici)

Dr Manuel Para (Čile) predstavio je istorijat svog Centra*, Instituta za javno zdravlje. Glavni cilj instituta je priprema standarda i širenje resursa i informacija o zdravlju na radu.

Neki od resursa Instituta su Biblioteka Džona Blumfilda, nazvana po donatoru inicijalne kolekcije, Internetska konsultantska služba i Virtuelna biblioteka informacija o zaštiti na radu. Biblioteka se takođe bavi i obukom.

Jedan od Institutovih prioriteta za budućnost je čuvanje materijala kroz digitalizaciju. Institut je takođe morao povećati veličinu i kvalitet svoje nacionalne mreže kontakata.

G. Renan Alfonso Rohas Gutierrez (Kolumbija) održao je prezentaciju* o aktivnostima Kolumbijskog vijeća za bezbjednost. Rekao je da je Vijeće počeo sa digitalizacijom svoje kolekcije 2005. godine i da do sada ima kopije 900 članaka iz kolumbijskih i 200 članaka iz međunarodnih časopisa. Takođe imaju reference na 1200 projekata iz oblasti zaštite na radu koji se rade na kolumbijskim univerzitetima.

Vijeće je potpisalo sporazume o tehničkoj saradnji sa sindikatima, udruženjima poslodavaca i sa vladom. Samo u 2008. godini potpisano je 28 konvencija. Internet stranica Vijeća ima veliku količinu informacija o kursevima i konferencijama iz oblasti zaštite na radu.

Govorio je i o aktivnostima koje su sprovedene u saradnji sa Ministarstvom rada i Ministarstvom vanjskih poslova vezano za certifikaciju sistema za upravljanje zaštitom na radu u Kolumbiji. Takođe je potpisan veliki broj sporazuma sa preduzećima koja koriste informacije koje dostavlja Vijeće. Rekao je da su dva pristupa posebno korisna prilikom stvaranja kulture prevencije: koncentrisati se na rad sa velikim preduzećima čiji sindikati održavaju veze sa manjim sindikatima; i podsticati kulturu socijalne odgovornosti u preduzećima.

G. Džonatan Gorvin (Institut za zaštitu na radu - IOSH, Velika Britanija) je predstavio IOSH-ovu internet stranicu*, koja 27. oktobra treba proći kroz veliku transformaciju da bi se poboljšalo korištenje. Dodao je da su forumi koji se nalaze na stranici sjajan način da se razmjenjuju informacije o zaštiti na radu. IOSH takođe ima svoju stranicu na Youtube-u. G. Gorvin rekao je da je prioritet za budućnost prevesti

stranicu na različite jezike, u skladu sa željom IOSH-a da bude aktivan u međunarodnoj zajednici zaštite na radu.

Dr Kujo-Abel Gbelia (Obala Slonovače) rekla je da je glavna uloga njegovog centra da sakupi informacije iz oblasti zaštite na radu koje djelimično dolaze iz CIS-a, kao i da distribuiše informacija na lokalnom nivou. Glavna ciljna grupa ovog centra su stručnjaci za bezbjednost, studenti i pripravnici. Osoblje, pored njega, se sastoji od dva ljekara medicine rada i jednog službenika za dokumentaciju.

Dokumentacioni centar, koji radi od 08:00 do 18:00 svakog dana ima 700 dokumenata, uključujući monografije, specijalizovane žurnale, izvještaje, doktorate, studije, Zakon o radu, kolektivne ugovore, CD-ROM-ove i ILO-vu Enciklopediju.

Osnovne potrebe ovog centra su računarska oprema i namještaj. Takođe je potrebna obuka za osoblje i procjena usluga koje su na raspolaganju.

Gđa Šila Pentri (Velika Britanija) prezentovala je istorijat CIS-ove novinske brošure (www.sheilapantry.com/cis), koju ona uređuje i distribuiše preko 20 godina. Preporučila je novinsku brošuru kao odlično sredstvo za širenje informacija o pitanjima iz oblasti zaštite na radu po cijelom svijetu, i kao izvor materijala za pokretanje kampanja.

G. Ljupčo Kočovski (Makedonija) predstavio je aktivnosti Makedonskog udruženja za zaštitu na radu. Zahvalio se mnogim parterima koje je Udruženje imalo, uključujući i donatorima iz Norveške i Njemačke, kao i relevantnim institucijama u Makedoniji.

G. Said Avan (Pakistan) je opisao aktivnosti i publikacije svog centra i pokazao primjerke ilustrovanih vodiča za bezbjednost napisanih na urdu jeziku. Takođe je govorio o kampanjama o bezbjednosti.

Gđa Barabara Sčepanovska (Poljska) čestitala je CIS-u na proslavi 50. godišnjice. Ukratko je predstavila aktivnosti Centralnog instituta za zaštitu na radu Poljske (CIOP-PIB) sa naglaskom na aktivnosti koje su najviše doprinjele podizanju svijesti: takmičenja za izradu postera, kvartalni žurnal o zaštiti na radu, internet stranica (treći po veličini portal zaštite na radu u Evropi).

Naglasila je da u 2010. godini institut proslavlja 60. godišnjicu postojanja.

G. Gabor Sandi je podsjetio učesnike da je Poljski CIS centar veoma aktivan u slanju apstrakta iz poljske literature o zaštiti na radu, što malo koji centar radi.

G. Izrael Šrajbman (Izrael) govorio je o različitim funkcijama Izraelskog instituta za zaštitu na radu (IIOSH), koji će sljedeće godine proslaviti 50. godina članstva u CIS-u. Opisao je neke od promjena koje je vidio proteklih godina zahvaljujući aktivnostima CIS centara: ljudi su mnogo više svjesni pitanja iz oblasti zaštite na radu i sada češće traže informacije kada uoče problem. IIOSH dostavlja informacija na nekoliko jezika u skladu sa multinacionalnom prirodom radne snage u Izraelu.

Od inovacija je pomenuo projekat elektronskog učenja u bolnicama i na univerzitetu.

Dr Svit Far Ho (Singapur) osvrnula se na aktivnosti singapurskog centra. Naglasila je potrebu da se dođe do svake interesne grupe na terenu. Demonstrirala je kako je ovo moguće uraditi kroz dobro izrađenu internet stranicu. Rekla je da se u Singapuru ljudi podstiču da fotografišu potencijalno kršanje propisa i šalju ih Ministarstvu, nakon čega se uobičajeno vodi istraga.

Rekla je da bilo ko u zemlji sa internet stranice singapurskog centra može preuzeti, modifikovati i prevesti materijale. Na internet stranici se takođe nalaze korisni linkovi i zatražila je od učesnika da joj dostave internet adrese centara kako bi ih uvrstila u postojeće linkove.

Pošto je Singapur zemlja u kojoj se koristi veliki broj jezika (uključujući i jezike radnika iz drugih zemalja), centar se posebno potrudio da svakome dostavi informacije o zaštiti na radu na sopstvenom jeziku. Glavni cilj je osigurati da je svaki radnik bezbjedan. Koriste se različiti načini da se dopre do javnosti, uključujući i reklamiranje u javnom prevozu.

Predsjedavajući je najavio da će ostatak prezentacija CIS centara biti izložen sljedeći dan. Sa tim je prekinuo sastanak.

(Jutro)

Gđa Meri Mučengeti (ARLAC Regionalni centar, Harare, Zimbabve) održala je kratku prezentaciju o Afričkom regionalnom centru za administraciju rada (ARLAC), jednom od najstarijih regionalnih instituta u Africi. Podsjetila je da ARLAC pokriva 20 afričkih zemalja, uključujući većinu onih u kojima je engleski službeni jezik. ARLAC nudi veliki broj treninga.

G. Goran Vranić (Republika Srpska, Bosna i Hercegovina), je bio sljedeći. Rekao je da je njegov centar, koji je dio inspektorata rada, u septembru 2007. postao član Međunarodne asocijacije inspekcija rada – IALI. Opisao je strukturu Inspeksijskog informacionog sistema, modul za procjenu rizika i plan nadzora. Takođe je pokazao internet stranicu centra i prikazao promotivni video.

Gđa Siba Hatem (Arapski institut za zaštitu na radu Arapske organizacije rada, sa sjedištem u Damasku, Sirija) održao je prezentaciju o aktivnostima i ulozi centra u zemljama arapskog govornog područja u regiji. Institut je nevladina organizacija. Govorila je i o treninzima koji su zajedno održani sa ostalim centrima. Institut takođe vrši prevođenje dokumenata iz oblasti zaštite na radu sa drugih jezika na arapski i ti dokumenti su dostupni svima bez naknade. U skorije vrijeme Institut je počeo sa prevođenjem odabranih poglavlja ILO-ve Enciklopedije na arapski jezik. Organizovano je nekoliko radionica na teme kao što su bezbjedan rad sa hemikalijama i ekologija i zdravlje. Nedavno je u rad puštena i internet stranica.

G. Džoša Matiko (Tanzanija) predstavio je različite aktivnosti centra, kao što je uspostavljanje registara zaštite na radu na radnom mjestu.

Od dostignuća iz prošle godine naveo je organizovanje nacionalnih treninga iz zaštite na radu u trajanju od 6 sedmica i kraćeg 5-dnevnog kursa, kao i održavanje nekoliko promotivnih programa kao što je proslava 28. aprila.

Prikazana je i internet stranica centra.

Gđa Ngujen Trin Huong (Vijetnam) govorila je o publikacijama iz zaštite na radu koje su dostupne u Vijetnamu, uključujući ILO-ve publikacije kao što su vodiči o azbestu koji su prevedeni na vijetnamski u protekloj godini i dostavljeni u 30 preduzeća.

U istoj godini u Vijetnamu je uspostavljena Tehnička škola zaštite na radu i zaštite životne sredine.

Postoji dobra saradnja između Nacionalnog instituta za zaštitu na radu i različitih univerziteta, uključujući i zajedničko organizovanje izložbi o zaštiti na radu i 30 kurseva iz zaštite na radu koji su namjenjeni za sindikate.

Poseban akcenat je stavljen na građevinarstvo jer se većina povreda i bolesti na radu dešava u tom sektoru.

Organizovana je i međunarodna radionica o azbestu.

Koriste se novi pristupi u komunikacionim mrežama, uključujući korištenje virtualne stvarnosti za stvaranje scenarija nesreća na radu.

Gđica Selen Sozen (Turska) je predstavila video snimak aktivnosti Centra za zaštitu na radu (ISGUM). Podsjetila je da će se sljedeći Svjetski kongres održati u Istanbulu 2011. godine i nada se da će svi učesnici sastanka CIS-a moći da prisustvuju. Prikazala je i promotivni film o Svjetskom kongresu.

Dr Fati Badavi (Kuvajt) opisao je aktivnosti Nacionalnog centra u Kuvajtu. Naglasio je da Kuvajt ima veliku populaciju stranih radnika i da ovo stvara veliko opterećenje na njegovu organizaciju.

Gđica Helena Himenes Goj (Španija). Španski centar se uveliko oslanja na CISDOC bazu podataka prilikom održavanja treninga i podstakla je ILO da nastavi sa radom na ovom veoma važnom izvoru informacija iz oblasti zaštite na radu. Kao jednu od prednosti CISDOC-a pomenula je pristup originalnim dokumentima što je veoma važno za ljekare medicine rada koji pripremaju svoje disertacije. Takođe je preporučila da se pripremi jednostavniji i pogodniji interfejs za pretragu CISDOC baze podataka.

Gđica Rim Azizi (Alžir) predstavila je aktivnosti svoje organizacije koja je osnovana 2005. godine. Osnovne aktivnosti organizacije su treninzi i organizovanje seminara.

13. IZVJEŠTAJ O IZMJENAMA U CISDOC BAZI PODATAKA I VEZANIM PROIZVODIMA

1. Uvod

Predstavljajući temu, **g. Gabor Sandi** je naglasio važnost održavanja CISDOC baze podataka kao referentnog izvora informacija za profesionalce koji se bave zaštitom na radu kao i istraživače iz cijelog svijeta. Dodao je da menadžment nije uvijek shvatao značaj ove baze podataka i nije uvijek dodjeljivao neophodna sredstva za održavanje.

S obzirom na nedostatak resursa, **g. Gabor Sandi** je pozvao učesnike da rasprave o sljedećem: da li se uopšte isplati održavati CISDOC bazu podataka i da li se baza može raditi u okviru ILO-a?

Gđica Šila Pentri, potvrđujući važnost baze podataka, naglasila je da je važno da CIS mreža održava CISDOC u funkciji. Rekla je da prikupljanje informacija i dalje veoma važan zadatak, pogotovo jer su vladine organizacije, institucije i univerziteti širom svijeta morali smanjiti svoje aktivnosti s obzirom na trenutnu ekonomsku krizu. Pošto je sve manje organizacija koje prate šta se radi u svijetu, od suštinske je važnosti podržavati servise (kao što je CIS) koji se još uvijek bave ovim poslom.

Rekla je da su novi izvori informacija na internetu, kao što je Wikipedia, nepouzdana zbog nedostatka kontrole kvaliteta. Pouzdane informacije je i dalje teško pronaći.

Podsjetila je učesnike se još uvijek vrši mnogo istraživanja vezanih za zaštitu na radu i da se izvještaji o takvim istraživanjima trebaju na neki način prikupiti da bi se izbjeglo dupliranje rada. CIS je idealna organizacija za tu vrstu posla.

Gđica Pentri postavila je pitanje kakva ograničenja, pogotovo ona finansijske prirode, postoje za budući razvoj CIS-a?

Vratila se na mrežu CIS centara i kazala da mreža može funkcionisati kao ambasador ILO-a i dobiti podršku za aktivnosti CIS-a.

G. Gabor Sandi je rekao da je CIS trenutno u mogućnosti da održava bazu podataka, ali da je CIS veoma blizu granice svojih mogućnosti i da je možda vrijeme da se smanji broj usluga. Predložio je dva moguća pojednostavljenja za bližu budućnost: (1) smanjiti ili ukinuti proizvodnju francuske verzije baze, i (2) eliminisati skeniranje i čuvanje digitalnih kopija svakog dokumenta čiji se apstrakt nalazi u bazi.

Gđica Barabara Sčepanovska dala je svoju podršku nastavku rada na CISDOC-u i naglasila je kako je baza od vitalnog značaja za svjetsku zajednicu zaštite na radu.

Dr Samira Al-Tuvaizri rekla je da je veoma važno da se obrade publikacije na velikom broju jezika, jer se radnici kojima je potreba zaštita nalaze u svim zemljama svijeta. Takođe je rekla da zaista postoje budžetska ograničenja za CIS i da je zato važno osloniti se na mrežu CIS centara da bi se informacijama pokrio što veći dio svijeta.

2. Grupne rasprave o budućnosti CIS-a i mreže CIS centara

Dr Samira Al-Tuvaizri bila je moderator grupne rasprave. Tražila je od učesnika da se podijele u tri grupe i da svaka grupa izabere vođu koji će podnijeti izvještaj na kraju rasprave. Zatražila je da sve grupe budu ravnopravne po broju i polu.

Teme za tri grupe su bile sljedeće:

1. Kako se može unaprijediti komunikacije između CIS-a i centara?
2. Kakva je budućnost CIS-ovih proizvoda?
3. Kako možemo podstaći više međuregionalne i podregionalne saradnje između CIS centara?

Grupa 1 (g. Janis Jans (Australija) podnosilac izvještaja):

Jedan prijedlog je bio stvaranje zajedničkog email sistema za razmjenu znanja. Ovaj sistem bi uključio forumske rasprave, i o suštini zaštite na radu i o tehnologiji koja se koristi za distribuisanje informacija iz zaštite na radu. Takvi sistemi bi se trebali kontinuirano ažurirati, po mogućnosti svakodnevno.

Korištenje socijalnih mreža (npr. Twitter-a) nije preporučeno, jer se smatralo da zahtjevaju previše rada.

Dr Begonja Kasanueva rekla je da se ne slaže sa svim idejama pomenutim u grupi jer su neke od njih nerealne.

Dr Samira Al-Tuvaižri rekla je da je SafeWork u potpunosti svjestan ograničenja svoje internet stranice i birokratije koja je potrebna da bi se ona kreirala, ali da pokušavaju biti inovativni.

G. Andraš Žuš pojasnio je da je ILO-va internet stranica redizajnirana u skladu sa potrebama novog sistema za upravljanje sadržajem, što je primoralo sve stranice da poštuju ista pravila i standarde ILO-a. Rekao je da će se do kraja godine završiti jedna konzistentna stranica koja će imati manje elemenata, ali još uvijek sadržavati neophodne informacije.

G. Andraš Žuš je dodao da će raditi na tome da sve informacije budu na tri zvanična jezika ILO-a, ali, s obzirom na resurse, kadrove i vrijeme, ovo neće biti moguće uraditi za sav sadržaj i da će stranice o nekim temama isprva biti samo na engleskom jeziku.

Cilj SafeWork-a je da promoviše diskusije i dijalog između centara i CIS-a-

Dalje je rekao kako je bilo veoma malo reakcija na interaktivne internet stranice koje je kreirao, kao što su stranice o institucijama koje se bave zaštitom na radu i vijesti iz CIS centara. Rekao je da ovako mali broj reakcija ukazuje da je ovaj model prikupljanja informacija vjerovatno pogrešan. Predpostavlja da ljudi u CIS centrima imaju toliko posla da nemaju vremena da ispunjavaju zahtjeve nekog udaljenog servera.

Smatra da iz istog razloga pozitivne rezultate vjerovatno ne bi dalo ni učestvovanje u socijalnim mrežama, kao što su Facebook ili Twitter.

G. Džonatan Gorvin je rekao da je lako zaboraviti da CIS centri ne komuniciraju uvijek na efektivan način.

G. Šinići Umezava (Japan) rekao je da prije nego što se krene u razgovor koliko su interaktivne internet stranice korisne, treba se uspostaviti dobro izrađena informativna stranica. Rekao je da je njegov centar trenutno vrši veliko unapređenje internet stranice.

Dr Samir Al-Tuvaižri pohvalila je nastojanje CIS centara da se poboljšaju sredstva komunikacije, ali je rekla da CIS ne mora biti organizator ovog posla. Podstakla je centre da se poboljša komunikacija između samih centara kao i sa njihovim korisnicima.

Grupa 2 (G. Izrael Šrajbman (Izrael), podnosilac izvještaja):

Grupa se složila da su svi CIS-ovi proizvodi važni i vrijedni. CIS je predvodnik u oblasti zaštite na radu i treba pokušati da zadrži tu poziciju. Predloženo je da se izradi strateški plan koji bi uključio osoblje ILO-a i predstavnike CIS centara.

Kratkoročno (3 – 5 godina) prioriteti CIS trebaju biti sljedeća područja:

- upravljanje bezbjednošću
- procjena rizika
- profesionalna higijena
- bolesti kostiju i mišića
- psihosocijalni aspekti
- sprovođenje zakona

Takođe je predloženeo da CIS-ov Pojmovnik sadrži termine kao što su Intervencija (primarna, sekundarna, tercijarna) i Globalizacija.

G. Gabor Sandi je izrazio zadovoljstvo da je razgovarano o tolikom broju pitanja iz zaštite na radu. Predložio je da, uz ostale prijedloge, internet stranica CIS-a sadrži i dobru arhivu statističkih informacija o povredama i bolestima na radu.

Takođe je tražio mišljenje o tome koliko su baze podataka koje CIS proizvodi korisne. Bilo bi korisno da i CIS centri koji nisu prisutni na sastanku i koji se rijetko javljaju takođe daju svoje mišljenje.

Dr Samira Al-Tuvaižri takođe je zatražila više povratnih informacija iz CIS centara, kao i statistiku iz oblasti zaštite na radu koja je veoma potrebna.

Što se tiče jezika, **g. Izrael Šrajbman** rekao je da, što se Izraela tiče, dovoljna je verzija baze podataka samo na engleskom jeziku. Prevod na druge jezike je posao CIS centara.

G. Gabor Sandi pitao je koliko je organizacija koje imaju svoje predstavnike na Sastanku pretplaćeno na CISDOC-TEXT. Odgovor je bio pet.

Predložio je, ako se usvoji njegov prijedlog da se ne skeniraju svi dokumenti koji su uvršteni u bazu i da se ne uvrštavaju u CISDOC-TEXT, da se stavke u bazi podataka koji nemaju link na cijele verzije tekstova označe (npr. sa asteriskom). Nakon toga je upitao da li centri imaju primjedbe na ovakav pristup. Prijedlog nije dobro prihvaćen. Smatra se da je jedna od jačih strana CISDOC-a što postoje pune verzije svih dokumenata čiji se apstrakti nalaze u CISDOC-u.

G. Stefan Vakseler (Francuska) naglasio je važnost poboljšanja komunikacija. Procedura treba biti više prijateljska, novi dokumenti trebaju biti prilagođeni različitim kulturama i trebaju da sadrže primjere praktične primjene. Programi obuke trenera su veoma važni – dobar primjer je program e-učenja koji je uspostavio ILO-v centar za obuke u Torinu. Takođe je naglasio važnost komunikacije sa osobama koje se bave zaštitom na radu a nisu eksperti.

Grupa 3 (ing. Faiz al-Tiga (Saudijska Arabija), podnosilac izvještaja):

Grupa 3 je imala 16 prijedloga. **Ing. Faiz al-Tiga** ukratko je prenio ove preporuke ostalim učesnicima Sastanka.

G. Gabor Sandi je zatražio pojašnjenje jednog od prijedloga: stavljanje fotografija osoblja CIS centra na internet stranicu, i zapitao se da li je ovo dobra ideja zbog privatnosti.

Dr Samira Al-Tuvaižri je pomenula pitanje regionalizacije i subregionalizacije i rekla da još uvijek nije sigurno da će ovaj pristup poboljšati saradnju između centara.

Lično smatra da je regionalni i subregionalni pristup koristan, ali svakako da će uvijek biti moguć direktan kontakt sa CIS-om u Ženevi.

Nakon toga zatražila je mišljenje na pitanje: koja je dodatna vrijednost regionalnih centara?

G. Said Avan rekao je da jednom prilikom poslao pitanje svim CIS centrima i nije dobio niti jedan odgovor. Predložio je da akreditacija CIS centara ne treba biti stalna i da se treba uvesti dinamička akreditacija.

Gđica Anik Viro je rekla da podržava ideju regionalnih centara. Ova ideja je potakla od ankete koja je sprovedena među centrima 2003. godine i podrazumjeva razvoj regionalnih mreža, nad kojim koordinaciju vrši jedan centar, i koje povezuju zemlje sa zajedničkim problemima i često sa zajedničkim jezikom.

Dr Samira Al-Tuvaizri predložila je stalni monitoring rada centara. Predložila je da se centru može povući članstvo ukoliko ne pokažu aktivnosti u nekom određenom periodu. Dobra ideja bi bila postaviti minimalne standarde.

G. Andraš Žiš dao je sljedeće komentare:

1. Adrese CIS centara: CIS će uskoro uspostaviti bazu podataka o CIS centrima u kojoj će sami centri moći da ažuriraju podatke.
2. Postojala je i mogućnost da se pokrene internet forum u kojem bi grupe zainteresovane za neko pitanje pokrenule temu i na taj način inicirali razmjenu mišljenja i iskustava.
3. Sam CIS mora da odluči šta tačno želi od svojih centara. Nada se da će u narednom periodu ovo biti jasnije. Rekao je da bi svima koristilo da se angažuju na ažuriranju baze podataka i na taj način kreiraju jedan precizan i ažuran informacioni servis.

G. Gabor Sandi rekao je da su idealne lokacije za regionalne centre u područjima gdje trenutno postoji nekolicina ili nijedan centar, npr. Subsaharska Afrika francuskog govornog područja, Karibi i Centralna Azija.

G. Barbara Ščepanovska je predložila da se prestane sa prevodom baze podataka na francuski i španski. Rekla je da je sada engleski jezik načešće korišten međunarodni jezik, i ako CIS ima ograničena sredstva ovo je očigledno mjesto gdje se može uštediti.

Pitala je **g. Gabora Sandija** da da više detalja o predloženim izmjenama baze podataka, jer je ona zadužena za pisanje apstrakta u Poljskom nacionalnom centru, tako da joj je ova informacija potrebna za rad.

G. Gabor Sandi je rekao da se struktura neće bitnije mijenjati. Što se tiče verzija baze podataka na drugim jezicima osim engleskog, rekao je da CIS samo radi francusku verziju, a da špansku verziju radi CIS Nacionalni centar u Španiji.

Predložio je da i ostale zemlje mogu to uraditi, npr. Belgija, i smatra da ne bi bilo bitnijih strukturnih izmjena osim kraćih apstrakta i manjeg broja indeksiranih termina.

G. Adraš Žiš rekao je da će nova verzija baze podataka imati tu mogućnost da se u nju dodaju informacija na bilo kojem jeziku.

G. Frank Mučiri je podržao regionalni pristup, koji je veoma pogodan za Afriku, jer su regionalne ekonomske zajednice koje usklađuju različite aspekte privrede tamo već realnost.

Dr Samira Al-Tuvaižri rekla je da će svi centri biti kontaktirani da bi se dobilo njihovo mišljenje o pomenutim temama.

Gđa Anik Viro rekla je da ne smatra da je glavni razlog kasnog ažuriranja baze podataka pravod na francuski jezik, i da u svakom slučaju, donacije EU koje CIS prima od CIS-a zahtjevaju dvojezičan proizvod. Dodala je da bi dobar kompromis mogao biti prevođenje samo naslova publikacija na francuski, pogotovo jer se opisne riječi svakako automatski prevode.

Dr Samira Al-Tuvaižri posvetila je određeno vrijeme raspravi o trenutnom stanju Enciklopedije. Rekla je da je izrada novog izdanja ogroman posao koji nije olakšan trenutnom ekonomskom krizom. Jednom kada se donese odluka da će se raditi na novom izdanju ILO će aktivno tražiti autore i urednike za Enciklopediji i dr Al-Tuvaižri predviđa da će CIS centri imati ulogu u ovom procesu. Neke od tema u Enciklopediji zahtjevaju samo manje ažuriranje, dok druge (npr. nove tehnologije kao nanotehnologija) zahtjevaju u potpunosti nov tretman.

Dr Manuel Para (Čile) je pitao da li postoji spisak kvalifikacije za autore Enciklopedije i da li će prva verzija novog izdanja biti samo na engleskom jeziku.

Dr Samira Al-Tuvaizri je odgovorila da autori moraju biti eksperti za datu temu i da će novo izdanje prvobitno zaista biti samo na engleskom jeziku. Verzije na ostalim jezicima će biti izrađene samo ako nacionalne institucije budu spremne da ih finansiraju.

G. Said Avan (Pakistan) predložio je da CIS centri razmijene email-ove o svojim promotivnim aktivnostima.

Dr Samira Al-Tuvaizri je predložila da se dostavi zvaničan zahtjev sa specifikacijama koji bi dao bolja pojašnjenja. Rekla je da nema puno detalja koji se tiču uređivanja Enciklopedije o kojima treba brinuti, ali ipak SafeWork mora centrima dostaviti zvaničan zahtjev.

Gđa Barbara Ščepanovska izrazila je žaljenje što se u mnogom broju prezentacija govorilo o opštima aktivnostima centara, dok je malo ili ništa rečeno o aktivnostima vezanim za CIS.

Dr Samira Al-Tuvaizri rekla je da je jedan od prednosti mreže CIS centara njena raznolikost. Takođe je rekla da nema potrebe brinuti se za buduću ulogu zaštite na radu u okviru ILO-a, jer je zaštita na radu sastavni dio ILO-vog programa Dostojanstven rad.

3. Završne napomene

Dr Samira Al-Tuvaizri je zahvalila svim učesnicima, SafeWork timu, prevodiocima i volonterima.

Predsjedavajući je zaključio Sastanak.

PRILOZI

- I Spisak učesnika
- II Uvodni govor g. Asana Diopa*
- III Uvodni govor dr Samire Al-Tuvaižri*
- IV Prezentacija g. Gabora Sandija: CIS – 50 godina: Šta smo uradili, šta radimo i šta bismo htjeli uraditi u budućnosti*
- V CIS-ova bibliografija o aspektima zaštite na radu u oblasti nanotehnologije
- VI Prezentacija gđe Anik Viro o mreži CIS centara*
- VII Prezentacija gđe Anik Viro o promotivnom radu CIS-a i SafeWork-a*
- VIII Prezentacija g. Andraša Žiša o novinama u vezi baze podataka i internet stranice*
- IX Prezentacija dr. Juke Udžita o aktivnostima SafeWork-a*
- X Prezentacija dr Begonja Kasanueve o Svjetskom danu*

* Dostupno na CIS-ovoj internet stranici:

<http://www.ilo.org/legacy/english/protection/safework/cis/about/mtg2009/index.htm>